

ტერორიზმთან ბრძოლის სამართლებრივი მექანიზმები საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით

ასოცირებული პროფესორი, სამართლის დოქ. *ირაკლი დვალიძე*, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

I. შესავალი

თანამედროვე მსოფლიოს ხალხთა მშვიდობიანი თანაცხოვრებისა და ჰარმონიული განვითარებისათვის ტერორიზმთან ბრძოლის ეფექტიანი მექანიზმების შემუშავება უმნიშვნელოვანესი ამოცანაა, რის გადასაჭრელადაც აუცილებელია როგორც საერთაშორისო სამართლებრივი, ისე ნაციონალურ სამართლებრივი ნორმების შემუშავება და ჰარმონიზაცია. არანაკლებ საყურადღებოა, უკვე არსებული სამართლებრივი ნორმების ანალიზი და გამოვლენილი ხარვეზების დროული გამოსწორება. წინამდებარე სტატიაში განხილულია ტერორიზმთან საერთაშორისო ბრძოლის საქმეში საქართველოს „ჩართულობის“ ამსახველი სამართლებრივი მექანიზმები, ეროვნულ კანონმდებლობაში არსებული ნაკლოვანებანი და მათი ახლებურად მოწესრიგების გზები.

II. საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შეთანხმება და ტერორიზმთან ბრძოლის ვალდებულება

2014 წლის 27 ივნისს, ბრიუსელში ხელი მოწერიდა საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შეთანხმებას, რომლის საფუძველზეც საქართველო კიდევ ერთხელ იღებს სამართლებრივ ვალდებულებას ითანამშრომლოს ტრანსნაციონალურ დანაშაულობასთან. ნიშანდობლივია, რომ საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შეთანხმების პრეამბულიდანვე გამომდინარეობს, რომ საქართველო სხვა ხელმომწერ სახელმწიფოებთან ერთად ვალდებულია უფრო მჭიდროდ ითანამშრომლოს ტერორიზმთან ბრძოლის სფეროში.¹

¹ „...ვალდებულებას იღებენ რა, ებრძოლონ ორგანიზებული დანაშაულსა და უკანონო ვაჭრობას (ტრეფიკინგს)

საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შეთანხმებაში ტერორიზმთან განუხრელი ბრძოლის შესახებ რამდენიმე ადგილზე არის ხაზგასული. კერძოდ, მიუხედავად იმისა, რომ ზოგადი პრინციპების მე-2 მუხლში, ტერორიზმიც ტრანსნაციონალურ ორგანიზებულ დანაშაულთა რიცხვში მოიაზრება, მასთან ბრძოლა განსაკუთრებულად არის გამოყოფილი. აღნიშნული შეთანხმების მე-12, მე-19 და 116-ე მუხლებიც ასევე პირდაპირ მიუთითებენ ხელმომწერი სახელმწიფოს ვალდებულებას ტერორიზმის გამოვლინების ნებისმიერი ფორმის პრევენციისა და მის წინააღმდეგ ბრძოლის სფეროში ერთობლივი მოქმედების შესახებ. უფრო მეტიც, ტერორიზმის პრევენციის უმნიშვნელოვანეს ფაქტორებად ასევე მითითებულია სხვა ისეთ დანაშაულებთან განუხრელ ბრძოლაზე, როგორცაა, ფულის გათეთრება და ნარკოტიკების არალეგალური ბრუნვა. არ იქნება გადაჭარბებული თუ ვიტყვით, რომ ტერორიზმთან ბრძოლის სფეროში გადამწყვეტი ყურადღება უნდა მიექცეს ტერორიზმის დაფინანსების წყაროების აღმოფხვრას. იურიდიულ ლიტერატურაში მართებულად გამოყოფენ ტერორიზმის დაფინანსების სამ ძირითად წყაროს: სახელმწიფოები და ორგანიზაციები; შემოქმედებითი საქმიანობებით მიღებული შემოსავლები (ფონდი, შემონირულობა, კულტურული და სოციალური წვეულებანი და ა.შ.); დანაშაულები.²

საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შეთანხმების მე-20 მუხლის (თანამშრომლობა ტერორიზმთან ბრძოლის სფეროში) 1-ლი პუნქტის (ა) ქვეპუნქტით საქართველომ ტერორისტულ დანაშაულთა კრიმინალიზაციის ვალდებულება აიღო. ამგვარი ვალდებულების აღება, ბუნებრივია, არ

და კიდევ უფრო გააძლიერონ თანამშრომლობა ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის სფეროში.“

² *Benton, E. Gup, Money Laundering, Financing Terrorism and Suspicious Activities, 2007, P. 40-42.* ტერორიზმის დაფინანსების შესახებ ასევე იხ. *Mary, B. Erlande (Editor), Terrorist Financing, 2006.*

ნიშნავს იმას, რომ საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შეთანხმებამდე საქართველოს არ გააჩნდა ტერორიზმთან რეპრესიული სამართლებრივი მექანიზმებით ბრძოლის ნორმატიული ბაზა და გამოცდილება.

III. ტერორიზმთან ბრძოლის საერთაშორისო სამართლებრივი აქტები და ეროვნული კანონმდებლობა

1. საერთაშორისო სამართლებრივი აქტები

დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ საქართველომ ტრანსნაციონალურ ორგანიზებულ დანაშაულობასთან, მათ შორის ტერორიზმთან, ბრძოლის სფეროში არსებულ მრავალ საერთაშორისო კონვენციას თუ ხელშეკრულებას მოაწერა ხელი. ტერორიზმის პერვენიციისა და მასთან ბრძოლის შესახებ კონვენციებიდან აღსანიშნავია 1977 წლის 27 იანვრის ევროპული კონვენცია ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ, 1999 წლის 9 დეკემბრის გაეროს კონვენცია ტერორიზმის დაფინანსების აღკვეთის შესახებ, 2005 წლის 13 აპრილის გაეროს კონვენცია ბირთვული ტერორიზმის აქტების აღკვეთის შესახებ საერთაშორისო კონვენციასთან შეერთების თაობაზე, 2005 წლის 16 მაისის ევროპის საბჭოს კონვენცია დანაშაულებრივი გზით მიღებული შემოსავლების გათეთრების, მოძიების, ამოღებისა და კონფისკაციის და ტერორიზმის დაფინანსების შესახებ და სხვ.

ევროპის კავშირის ორგანიზებისა და ნევრი სახელმწიფოების მიერ, ისევე როგორც სხვა მძიმე დანაშაულებთან მიმართებით ტერორიზმთან საბრძოლველად არაერთი საგულისხმო სამართლებრივი ნორმა იქნა შემუშავებული. კერძოდ, ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის 2002 წლის 13 ივნისის ჩარჩო-გადაწყვეტილებით, ევროკავშირის დონეზე პირველად განისაზღვრა ტერორისტული დანაშაულის ქმედების შემადგენლობების ნიშნებისა და მათთვის სანქციების შესახებ ერთიანი მინიმალური დებულებები. ტერორისტულ დანაშაულებზე ინფორმაციის გაცვლისა და თანამშრომლობის შესახებ 2005 წლის 20 სექტემბრის ევროკავშირის საბჭოს გადაწყვეტილება კი, მიზნად ისახავს ნევრ სახელმწიფოთა შორის ინფორმაციის გაცვლის გაძ-

ლიერებას. 2008 წლის 28 ნოემბერს ევროკავშირის საბჭომ მიიღო ჩარჩო-გადაწყვეტილება ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ 2002 წლის 13 ივნისის ჩარჩო-გადაწყვეტილებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე.³

2. ეროვნული კანონმდებლობის ზოგადი მიმოხილვა

შიდასახელმწიფოებრივი კანონებიდან, უპირველეს ყოვლისა, აღსანიშნავია 2007 წლის 27 ივნისის საქართველოს კანონი ტერორიზმთან ბრძოლის შესახებ. მოცემული კანონი შესაბამისობაშია საერთაშორისო სამართლებრივ აქტებთან, ხოლო იგი, თავის მხრივ, საფუძვლად უდევს მოქმედ სისხლის სამართლის კანონმდებლობას. აღნიშნული კანონის მე-20 მუხლში ხაზგასმულია, რომ „ტერორიზმთან ბრძოლის სფეროში საერთაშორისო თანამშრომლობის საფუძვლები საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და შეთანხმებების თანახმად, საქართველო ტერორიზმთან ბრძოლის სფეროში თანამშრომლობს უცხო ქვეყნებთან, მათ სამართალდამცავ ორგანოებთან, სასამართლოებთან და სპეციალურ სამსახურებთან, აგრეთვე იმ საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, რომლებიც ახორციელებენ საერთაშორისო ტერორიზმთან ბრძოლას.“

ტერორიზმთან ბრძოლის შესახებ 2007 წლის 27 ივნისის საქართველოს კანონის 1-ლი მუხლის „ა“ პუნქტის მიხედვით, ტერორიზმი განმარტებულია როგორც „ძალადობა ან ძალადობის გამოყენების მუქარა, მიმართული ფიზიკური ან იურიდიული პირების წინააღმდეგ, შენობა-ნაგებობების, სატრანსპორტო საშუალებების, კომუნიკაციების და სხვა მატერიალური ობიექტების განადგურება-დაზიანება ან მათი განადგურება დაზიანების მუქარა იარაღის, ასაფეთქებელი მასალების, ბირთვული, ქიმიური, ბიოლოგიური თუ სხვა, ადამიანის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის საშიში ნივთიერების გამოყენებით ან ადამიანის გატაცებითა თუ მძევლად აყვანით, რათა ხელისუფლება ანდა მისი რომელიმე ორგანო ან საერთაშორისო ორგანიზაცია იძულებული გახდეს, განახორციელოს გარკვეული ქმედება ან თავი შეიკავოს გარკვეული ქმედების

³ ტურავა, მერაბ, ევროპული სისხლის სამართალი, 2010, გვ. 436.

განხორციელებისაგან, რომელიც ტერორისტების მართლსაწინააღმდეგო ინტერესებში შედის.“

მისასაღმებელია, რომ 2007 წლის 27 ივნისის ტერორიზმთან ბრძოლის შესახებ საქართველოს კანონი, ასევე შეიცავს ტერორისტული მიზნის, საერთაშორისო ტერორიზმის, ტერორისტის, ტერორისტული ჯგუფისა და სხვა ტერორისტული დანაშაულთან ან მასთან ბრძოლის მექანიზმებთან დაკავშირებულ დეფინიციებს.

ტერორიზმთან ბრძოლის სფეროში ყურადღებას იქცევს, საქართველოს მთავრობის დადგენილება (№254 2014 წლის 26 მარტის დადგენილება) ქვეყანაში კონტრტერორისტული საქმიანობის ორგანიზებისა და ტერორიზმთან ბრძოლის სუბიექტების საქმიანობის კოორდინაციის წესის შესახებ, რომლის მიხედვითაც, საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახური კონტრტერორისტული საქმიანობის კოორდინაციას კონტრტერორისტული ცენტრის მეშვეობით ახორციელებს.

ტერორიზმთან ბრძოლის წინააღმდეგ და პრევენციის საკითხში გამოცემულია არაერთი მნიშვნელოვანი ბრძანება:

- საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2015 წლის 21 აპრილის ბრძანება №46/04 კომერციული ბანკების უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის და ტერორიზმის დაფინანსების რისკის ზედამხედველობის ანგარიშგების შევსებისა და ინფორმაციის წარმოდგენის წესის დამტკიცების თაობაზე;
  - საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2016 წლის 31 მაისის ბრძანება №61/04 მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის და ტერორიზმის დაფინანსების რისკის ზედამხედველობის ანგარიშგების შევსებისა და ინფორმაციის წარმოდგენის წესის დამტკიცების თაობაზე;
  - საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის ბრძანება 2016 წლის 5 მაისის ბრძანება №47/04 ფასიანი ქაღალდების რეგისტრატორების უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის და ტერორიზმის დაფინანსების რისკის ზედამხედველობის ანგარიშგების შევსებისა და ინფორმაციის წარმოდგენის წესის დამტკიცების თაობაზე;
- საქართველოს ხელისუფლების მიერ ტერორიზმთან ბრძოლის შესახებ გატარებული სისხლის სამართლის პოლიტიკის მაღალ სტანდარტზე მიუთითებს ისიც, რომ ტერორიზმთან ბრძოლის შესახებ

საქართველოს კანონის 24-ე მუხლის მიხედვით, „ტერორიზმთან ბრძოლისას საქართველოს კანონმდებლობის ზუსტ და ერთგვაროვან შესრულებას ზედამხედველობენ საქართველოს მთავარი პროკურორი და საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული სპეციალურად უფლებამოსილი პროკურორი“. ასევე ნიშანდობლივია საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის პირდაპირი დათქმაც იმის შესახებ, რომ სასამართლოს უფლება აქვს, მოწმის მოვალეობის შესრულებისაგან გაათავისუფლოს: „კონტრტერორისტული ან/და სპეციალური ოპერაციის მონაწილე პირი (მის პროფესიულ მოვალეობასთან დაკავშირებით), რომლის საქმიანობაც გასაიდუმლოებულია და ამ საქმიანობის ამსახველი დოკუმენტები, მასალები და სხვა მონაცემები სახელმწიფო საიდუმლოებას მიეკუთვნება“ (სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 50-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტი).

3. ტერორიზმთან ბრძოლა და მატერიალური სისხლის სამართლი

საქართველოს სისხლის სამართლის კანონმდებლობაში ტერორისტულ დანაშაულებს ცალკე XXVIII თავი აქვს დათმობილი და მოთავსებულია სახელმწიფოს წინააღმდეგ მიმართულ დანაშაულთა კარში. მიუხედავად იმისა, რომ სისხლის სამართლის კოდექსის⁴ XXVIII თავი მთლიანად ეძღვნება ტერორისტულ დანაშაულებს, საერთაშორისო კონვენციებზე დაყრდნობით შეიძლება, დავასკვნათ, რომ ტერორისტული დანაშაულებისთვის დამახასიათებელი ნიშნების შემცველია სსკ-ში მოცემული სხვა დანაშაულის შემადგენლობანიც. კერძოდ, საჰაერო ან წყლის ხომალდის ანდა რკინიგზის მოძრავი შემადგენლობის მართლსაწინააღმდეგო დაუფლება (სსკ-ის 227-ე მუხლი); წყლის ხომალდის ნაოსნობისთვის საშიშროების შექმნა (სსკ-ის 227¹-ე მუხლი); მეკობრეობა (სსკ-ის 228-ე მუხლი). საჰაერო ხომალდისთვის საშიშროების შექმნა (სსკ-ის 227³-ე მუხლი); ბირთვული მასალის, რადიოაქტიური ნივთიერების ან მაიონებელი გამოსხივების სხვა წყაროს ხელში ჩაგდება (სსკ-ის 231-ე მუხლი);

⁴ ტექსტში სისხლის სამართლის კოდექსი შემოკლებულია, როგორც სსკ.

ბირთვული ნივთიერების მართლსაწინააღმდეგოდ მოთხოვნა (სსკ-ის 231¹-ე მუხლი); ბირთვული ნივთიერების მართლსაწინააღმდეგოდ დაუფლების ან გამოყენების მუქარა (სსკ-ის 231²-ე მუხლი); ბირთვული იარაღის ან სხვა ბირთვული ასაფეთქებელი მოწყობილობის დამზადება (სსკ-ის 232-ე მუხლი). მაშასადამე, ტერორისტული ხასიათის დანაშაულები საქართველოს სისხლის სამართლის კანონმდებლობით ერთად თავმოყრილი არ არის.

დღეს მოქმედ სისხლის სამართლის კოდექსში, რომელიც ძალაში შევიდა 2000 წლის 1 ივნისს, ტერორისტული ხასიათის დანაშაულებმა კარდინალური ცვლილებები და დამატებები განიცადა, რაც კიდევ ერთხელ მიუთითებს იმაზე, რომ საქართველო ეტაპობრივად ახორციელებს ეროვნულ კანონმდებლობაში საერთაშორისო ხასიათის ნორმათა იმპლემენტაციას, რაც საერთაშორისო კონვენციებიდან და ხელშეკრულებებიდან გამომდინარე ვალდებულებების შემადგენელი ნაწილია.

წინამდებარე სტატიის ფარგლებში განხილული იქნება რამდენიმე მნიშვნელოვანი მომენტი, რაც საქართველოს სისხლის სამართლის კანონმდებლობის თავისებურებას წარმოადგენს:

1) სსკ-ის 323-ე მუხლის შენიშვნაში ვეღარ ვხვდებით სსკ-ში არსებულ წამახალისებელ ნორმას, რომლის მიხედვითაც „სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისგან თავისუფლდება ტერორისტული აქტის მომზადებაში მონაწილე პირი, რომელიც ხელისუფლების ორგანოს დროული გაფრთხილებით ან სხვაგვარად შეუწყობს ხელს ტერორისტული აქტის თავიდან აცილებას და თუ მის ქმედებაში არ არის სხვა დანაშაულის ნიშნები.“ ამგვარი ე.წ. პოსტკრიმინალური წამახალისებელი ნორმის ამოღება გამართლებულია ტერორიზმთან გაძლიერებული ბრძოლის პოლიტიკით. ამოცემული ცვლილება ნაწილობრივ შეესაბამება ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის 2002 წლის 13 ივნისის ჩარჩო-გადაწყვეტილების მე-6 მუხლს, რომელიც მსგავს სიტუაციებში სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისგან სრულად გათავისუფლებას კრძალავს, მაგრამ იქვე ვხვდებით დისპოზიციურ მოთხოვნას სასჯელის შემსუბუქების თაობაზე, თუმცა საქართველო სსკ-ში აღნიშნული ნორმა არ არის იმპლემენტირებული;

2) მოქმედი სსკ-ის თავდაპირველი რედაქციით ტერორისტული მიზანი მხოლოდ ტერორისტული აქტის, როგორც დამოუკიდებელი დანაშაულის შე-

მადგენლობის (სსკ-ის 323-ე მუხლი), დისპოზიცივაში გვხვდებოდა (ისიც შეზღუდულად), ხოლო სსკ-ის XXVIII თავში მოცემული ტერორისტული დანაშაულების სუბიექტურ შემადგენლობებში მხოლოდ ტერორისტულ მიზანზე იყო მითითება. ყოველივე ეს მოუხერხებლად აქცევდა სხვა ქმედებათა ტერორისტულ დანაშაულებად კვალიფიკაციას. მისასალმებელია, რომ დღესდღეობით სსკ-ის 323-ე მუხლის შენიშვნაში მოცემულია ტერორისტული მიზნის დეფინიცია, რომელიც სსკ-ის XXVIII თავში მოცემული თითქმის ყველა დანაშაულის სუბიექტური შემადგენლობის განსაზღვრისთვის აუცილებელი ორიენტირია (გამონაკლისია, მაგალითად, სსკ-ის 324¹-ე, 325-ე, 326-ე და ა.შ.). კანონმდებლის ამგვარი მიდგომა კანონიერების პრინციპთან სრულ შესაბამისობაშია.

3) ასევე გამართლებული უნდა იყოს ისიც, რომ ტერორიზმის მიზნად მხოლოდ მოსახლეობის დაშინების ან ხელისუფლების ორგანოზე ზემოქმედების მიზანი აღარ არის დასახელებული, როგორც ამას ვხვდებით მოქმედი სსკ-ის თავდაპირველ რედაქციაში. ტერორისტული მიზანი უფრო გაფართოვდა. კერძოდ, მოქმედი სსკ-ით ტერორიზმს აქვს რამდენიმე ალტერნატიული მიზანი:

- ა) მოსახლეობის დაშინება;
- ბ) ხელისუფლების ორგანოს, უცხო ქვეყნის ხელისუფლების ორგანოს ან საერთაშორისო ორგანიზაციის იძულება, შეასრულოს ან არ შეასრულოს ესა თუ ის მოქმედება;
- გ) ან ქვეყნის/უცხო ქვეყნის/საერთაშორისო ორგანიზაციის ფუნდამენტური პოლიტიკური, კონსტიტუციური, ეკონომიკური ან სოციალური სტრუქტურების დესტაბილიზაცია ან განადგურება.

4) სსკ-ის 329-ე მუხლის სუბიექტური შემადგენლობა ტერორისტულ მიზანთან ერთად მიუთითებს **რელიგიური ორგანიზაციის იძულების მიზანზეც**, რაც ალტერნატიულად აფუძნებს ტერორისტული მიზნით მძევლად ხელში ჩაგდების სუბიექტურ შემადგენლობას. ტერორისტულ მიზანთან ერთად ამგვარი ალტერნატიული მიზნის მითითება განაპირობა იმან, რომ საქართველოს კანონმდებლობით ტერორისტულ მიზანში მუქარის ადრესატად მოხსენიებული არ არის რელიგიური ორგანიზაცია.

5) სსკ-ის 324-ე მუხლის მე-3 ნაწილში მითითებულია: „ბირთვული, რადიოლოგიური, ქიმიური ან ბაქტერიოლოგიური (ბიოლოგიური) იარაღის ან

მისი კომპონენტის, პათოგენური მიკროორგანიზმის, რადიოაქტიური ან/და ადამიანის ჯანმრთელობისათვის მავნე სხვა ნივთიერების გამოყენება, მათ შორის, ბირთვული, ქიმიური ან ძლიერი ტექნოლოგიური ან და ეკოლოგიური საშიშროების შემცველი ობიექტის ხელში ჩაგდება, ჩადენილი ფიზიკურ და იურიდიულ პირებზე ზემოქმედების ან ტერორისტული მიზნით“.

როგორც ვხედავთ, აქ ტერორისტულ მიზანთან ერთად მითითებულია არა ზოგადად მოსახლეობა, რომელიც ადამიანთა ფართო მასებს მოიცავს, არამედ შევიწროებულია და სამიზნე ობიექტად მითითებულია ფიზიკური ან იურიდიული პირი.

6) 1999 წლის გაეროს „ტერორიზმის დაფინანსების აღკვეთის შესახებ“ კონვენციის საფუძველზე საქართველოს სსკ-ს დაემატა 331¹-ე მუხლი (ტერორიზმის დაფინანსება, ტერორისტული საქმიანობის სხვაგვარი მატერიალური მხარდაჭერა ან რესურსებით უზრუნველყოფა). ამ მუხლის შემოღება, მიუხედავად იმისა, რომ, მაგალითად, ტერორისტული აქტის დაფინანსება აღნიშნულ ცვლილებამდე დანაშაულში თანამონაწილეობად (დახმარებად) კვალიფიცირდებოდა, მაინც გამართლებულია, რადგან დაუსჯეელი არ რჩება უშედეგო დახმარება და მოსამზადებელ სტადიაზე აღმოჩენილი ამგვარი ქმედება უკვე დამთავრებულ დამოუკიდებელ დანაშაულად ფასდება, რისთვისაც პასუხისმგებლობაც შესაბამისად მაღალია;

7) საინტერესოა, რომ საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობით უკანასკნელი წლების განმავლობაში დასჯადად გამოცხადდა ტერორისტულ ორგანიზაციაში განწევრებისათვის ან ტერორისტული საქმიანობის განხორციელებისათვის პირის გადაბირება (სსკ-ის 327¹-ე მუხლი). ასევე შეიძლება ითქვას, რომ უკვე სისხლის სამართლის კოდექსში პირდაპირ აისახა ტერორისტულ დანაშაულთა თავში საჰაერო ან წყლის ხომალდის, რკინიგზის მოძრავი შემადგენლობის ან სხვა საზოგადოებრივი ან სატვირთო ტრანსპორტის მართლსაწინააღმდეგო დაუფლება, ჩადენილი ტერორისტული მიზნით (სსკ-ის 329¹-ე); ტერორისტული საქმიანობის ან/და ტერორისტული ორგანიზაციის საჯაროდ მხარდაჭერა ან ტერორიზმისაკენ საჯაროდ მონოდება (სსკ-ის 330¹-ე მუხლი); წვრთნის ჩატარება და ინსტრუქტაჟის გაწევა ტერორისტული საქმიანობის განხორციელებისათვის (სსკ-ის 330²-ე მუხლი). ყოველივე ეს შეესაბამება 2008 წლის 28 ნოემბერს ევ-

როკავშირის საბჭოს მიერ მიღებულ ჩარჩო-გადაწყვეტილებას ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ 2002 წლის 13 ივნისის ჩარჩო-გადაწყვეტილებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე.

IV. სისხლის სამართლის კოდექსში არსებული ხარვეზები

ცნობილია, რომ სისხლის სამართლის კანონმდებლობაში ზოგჯერ არის ისეთი შემთხვევებიც, როდესაც ზოგად ნორმასთან ერთად პასუხისმგებლობის დამძიმების ან შემსუბუქების მიზნით იქმნება სპეციალური ნორმა, რომელიც გამორიცხავს იდეალურ ერთობლიობას და კვალიფიკაცია მხოლოდ სპეციალური ნორმით ხორციელდება.

ტერორიზმთან ბრძოლის საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულების უზრუნველსაყოფად უკანასკნელ წლებში იქმნებოდა სპეციალური ნორმები, თუმცა ამგვარმა კაზუსტიკამ ცალკეულ შემთხვევებში რიგი უხერხულობანი წარმოშვა. კერძოდ:

1) განხორციელებული ცვლილებების საფუძველზე სსკ-ს დაემატა შემდეგი სპეციალური ნორმები:

- ა) ცეცხლსასროლი იარაღის, საბრძოლო მასალის, ფეთქებადი ნივთიერების ან ასაფეთქებელი მონოპოლიობის მართლსაწინააღმდეგო შექმნა, შენახვა, ტარება, დამზადება, გადაზიდვა, გადაგზავნა, გასაღება ან გამოყენება ტერორისტული მიზნით (სსკ-ის 323¹-ემუხლი);
- ბ) ქურდობა ამ თავით გათვალისწინებული ერთ-ერთი დანაშაულის ჩადენის მიზნით (სსკ-ის 330³-ე);
- გ) გამოძალვა ამ თავით გათვალისწინებული ერთ-ერთი დანაშაულის ჩადენის მიზნით (სსკ-ის 330⁴-ე);
- დ) ყალბი ოფიციალური დოკუმენტის დამზადება ამ თავით გათვალისწინებული ერთ-ერთი დანაშაულის ჩადენის მიზნით (სსკ-ის 330⁵-ე);

ასეთი დამატებების განხორციელება, მართალია, სიტყვა-სიტყვითი ინტერპრეტაციით შეესაბამება ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის 2002 წლის 13 ივნისის ჩარჩო-გადაწყვეტილების 1-ლ და მე-3 მუხლებს, მაგრამ აბსოლუტურად გაუმართ-

ლებელია საქართველო სსკ-ის სსაკანონმდებლო ტექნიკისა და მოცემულ ტერმინთა სწორი ინტერპრეტაციის კუთხით. ზემოაღნიშნული ნორმების შემოტანამ არათუ სრულყო ქართული სისხლის-სამართლის კანონმდებლობა, არამედ გამოიწვია კვალიფიკაციის საკითხებში რიგი პრობლემებისა. მაგალითად, ქართული კანონმდებლობით ქურდობა მხოლოდ ფარულად ხორციელდება, რის გამოც გაუგებარი ხდება რატომ არ უნდა იყოს ტერორისტული დანაშაულის ჩასადენად ძარცვა ან ყაჩაღობა სპეციალური ნორმით დასჯადი და რატომ უნდა იწვევდეს ტერორისტული დანაშაულების ჩასადენად ქურდობა უფრო მკაცრ პასუხისმგებლობას. ასევე ალოგიკურია შემდეგი: თუკი გაძლიერებული პასუხისმგებლობაა დაწესებული ცეცხლსასროლი იარაღის, საბრძოლო მასალის, ფეთქებადი ნივთიერების ან ასაფეთქებელი მოწყობილობის მართლ-საწინააღმდეგო შექენაზე, შენახვაზე, ტარებაზე, დამზადებაზე, გადაზიდვაზე, გადაგზავნაზე, გასაღებას ან გამოყენებაზე ტერორისტული მიზნით, რატომ არ უნდა იყოს აღნიშნული საგნების მართლ-საწინააღმდეგო დაუფლებაზე სპეციალური ნორმა, რომელიც უფრო მკაცრ პასუხისმგებლობას დააწესებდა (აქ იგულისხმება, მაგალითად, თუკი ცეცხლ-სასროლი იარაღი ძარცვით ან თაღლითობით არის დაუფლებული).

უკიდურეს შემთხვევაში, თუკი კანონმდებელს სურს აღნიშნულ მუხლებში მოცემულ დანაშაულთათვის გაძლიერებული პასუხისმგებლობის დაწესება, საკანონმდებლო ტექნიკის თვალსაზრისით, უპრიანი იქნებოდა არა დამოუკიდებელი შემადგენლობების შექმნა, არამედ სსკ-ში უკვე არსებული ძირითადი შემადგენლობის გვერდით კვალიფიციური შემადგენლობების შექმნა.

2) კანონმდებლობის სრულყოფისთვის აუცილებელია სსკ-ის 324¹-ე მუხლში ცვლილებების განხორციელება. აღნიშნულ მუხლში მოცემული დანაშაულის სუბიექტური შემადგენლობა ალოგიკურად არის დავინროვებული და ტერორისტულ მიზნად მიჩნეულია არა სსკ-ის 323-ე მუხლში მოცემული ტერორისტული მიზანი, არამედ მისი ნაწილი. **კერძოდ, მხოლოდ მოსახლეობის დაშინება ან/და ხელი-სუფლების ორგანოზე ზემოქმედება.**

3) კოლიზიაა სსკ-ის 323-ე მუხლის 1-ლ ნაწილსა და სსკ-ის 323¹-ე მე-3 ნაწილს შორის. კერძოდ, სსკ-ის 323-ე მუხლის 1-ლ ნაწილში მითითებულია იარაღის გამოყენებაზე, ხოლო 323¹-ე მე-3 ნაწილში

მხოლოდ ცეცხლსასროლი იარაღის გამოყენებაზე მითითება. ორივე დანაშაულისთვის თანაბარი სიმკაცრის სანქციებია დაწესებული. შესაბამისად, ალოგიკურია აღნიშნული ორი ნორმის არსება.

4) სსკ-ის 323-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტი ითვალისწინებს ტერორისტული აქტის ჩადენას მასობრივი განადგურების იარაღის გამოყენებით, ხოლო სსკ-ის 324-ე მუხლი (ტექნოლოგიური ტერორიზმი) სსკ-ის 323-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტის ნაწილობრივ დუბლირებას ახდენს, რაც კვალიფიკაციას ართულებს. კერძოდ, სსკ-ის 323-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტის ობიექტური შემადგენლობა დაფუძნდება, თუკი **მასობრივი განადგურების იარაღი შექმნის ადამიანის სიცოცხლის მოსპობის, მნიშვნელოვანი ქონებრივი ზიანის ან სხვა მძიმე შედეგის განხორციელების საშიშროებას.**

სსკ-ის 324-ე მუხლის მე-3 ნაწილი მასობრივი განადგურების იარაღის (ბირთვული, რადიოლოგიური, ქიმიური ან ბაქტერიოლოგიური (ბიოლოგიური) იარაღის და ა.შ.) მხოლოდ გამოყენებაზე მითითებას. ამასთან, სსკ-ის 324-ე მუხლის მე-5 ნაწილი კი, იგივე ქმედებისთვის პასუხისმგებლობას ამძიმებს თუ ადამიანის სიკვდილი ან სხვა მძიმე შედეგი დადგება.

ასე რომ, გამოდის შემდეგი ალოგიკური მდგომარეობა: ა) თუკი მასობრივი განადგურების იარაღის მხოლოდ გამოყენებას აქვს ადგილი, კვალიფიკაცია უნდა მოხდეს სსკ-ის 324-ე მუხლის მე-3 ნაწილით; ბ) თუკი მასობრივი განადგურების იარაღის გამოყენება **ქმნის ადამიანის სიცოცხლის მოსპობის, მნიშვნელოვანი ქონებრივი ზიანის ან სხვა მძიმე შედეგის განხორციელების საშიშროებას**, ქმედება უნდა დაკვალიფიცირდეს სსკ-ის 323-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტით; გ) თუკი მასობრივი განადგურების იარაღის გამოყენებამ ადამიანის სიკვდილი ან სხვა მძიმე შედეგი გამოიწვია, ქმედება უნდა დაკვალიფიცირდეს სსკ-ის 323-ე მუხლის მე-3 ნაწილით და არა სსკ-ის 324-ე მუხლის მე-5 ნაწილით, რადგან კანონი იქვე აკეთებს დათქმას მასობრივი განადგურების იარაღის (ბირთვული, რადიოლოგიური, ქიმიური ან ბაქტერიოლოგიური (ბიოლოგიური) იარაღის და ა.შ.) მაკვალიფიცირებელი გარემოების ობიექტური შემადგენლობიდან გამორიცხვის შესახებ;

5) სრულყოფას საჭიროებს ასევე სსკ-ის 331¹-ე მუხლი (ტერორიზმის დაფინანსება, ტერორისტული

ლი საქმიანობის სხვაგვარი მატერიალური მხარდაჭერა ან რესურსებით უზრუნველყოფა). აღნიშნული მუხლის შენიშვნის მიხედვით, ტერორისტად მიჩნეული არა მხოლოდ სსკ-ის XXVIII თავით მოცემული დანაშაულების, არამედ სხვა თავებში მოთავსებული დანაშაულების ჩამდენი პირიც. ამგვარ დათქმაში პრობლემა ისაა, რომ იგი ტერორიზმთან ბრძოლის შესახებ საქართველოს კანონთან წინააღმდეგობაში მოდის, რადგან ეს უკანასკნელი ტერორისტის ცნებასა და ტერორისტულ საქმიანობას უფრო ვიწროდ განსაზღვრავს. კერძოდ, ტერორისტული საქმიანობის დეფინიცია შემოფარგლულია მხოლოდ სსკ-ის XXVIII თავით და დამატებით სსკ-ის სხვა მუხლებზე მითითებას არ აკეთებს. მაშასადამე, კოლიზიური ვითარება სახეზეა. ამასთან, გაუგებარია სსკ-ის 331¹-ე მუხლის შენიშვნის დათქმა, რომლის მიხედვითაც, ნებისმიერი მძევლად ხელში ჩამგდება ტერორისტად მიიჩნევა. ამ ლოგიკით გამოდის, რომ სსკ-ის 144-ე მუხლისა და სსკ-ის 329-ე მუხლის შერწყმა უნდა მოხდეს.

V. დასკვნა

ამრიგად, დაბეჯითებით შეიძლება ითქვას, რომ დანაშაულობასთან ბრძოლის სფეროში უმნიშვნელოვანესია სახელმწიფოს მხრიდან როგორც პრევენციული, ისე რეპრესიული ხასიათის ფუნქციების განხორციელება. აღნიშნული ფუნქციების პრაქტიკული რეალიზაცია სამართლებრივ სახელმწიფოში წარმოუდგენელია კონკრეტული საკანონმდებლო რეგულაციების გარეშე. სამართლებრივი სახელმწიფო თავის თავში უცილობლად გულისხმობს კანონიერების პრინციპის განუხრელ დაცვას და გამართული საკანონმდებლო ტექნიკის გათვალისწინებით არაკოლიზიური და არაბუნდოვანი საკანონმდებლო ბაზის შექმნას. წინამდებარე სტატიის ფარგლებში განხორციელებული კვლევის შედეგად გამოაშკარავდა ის ძირითადი ხასიათის ხარვეზები, რომლებიც ტერორისტული ხასიათის დანაშაულის შემადგენლობებთან არსებობს, ხოლო ამ უკანასკნელის კვალობაზე წარმოდგენილია მათი აღმოჩენის კონკრეტული წინადადებები.